

บทที่ 1 บทนำ

1.1 ความเป็นมาของโครงการ

ทางหลวงแผ่นดินหมายเลข 348 สายอรัญประเทศ-นางรอง หรือถนนธนวิถี เป็นเส้นทางเชื่อมระหว่างภาคตะวันออกเฉียงเหนือตอนใต้ มีความสำคัญในการขนส่งสินค้าเชื่อมโยงกับโครงการระเบียงเศรษฐกิจภาคตะวันออก (EEC) ปัจจุบันทางหลวงหมายเลข 348 ช่วงตั้งแต่อำเภอบัวชุม จนถึงอำเภอนางรอง ส่วนใหญ่เป็นถนนขนาด 4 ช่องจราจรอยู่แล้ว ยกเว้นบริเวณ กม. 119+750 ถึง กม. 129+535 รวมระยะทาง 9.785 กิโลเมตร ซึ่งเป็นถนน 2 ช่องจราจรไป-กลับ จึงถือว่ามีความจำเป็นต้องขยายให้เป็น 4 ช่องจราจรตลอดแนวเส้นทาง เพื่อเพิ่มขีดความสามารถในการรองรับปริมาณจราจร ตามนโยบายสนับสนุนยุทธศาสตร์การพัฒนาโลจิสติกส์ เพิ่มความสะดวกในการเดินทางของผู้สัญจรและการขนส่งสินค้าในพื้นที่จังหวัดบุรีรัมย์เชื่อมโยงไปสู่จังหวัดสระแก้วให้มีความคล่องตัวมากขึ้น

ในปี พ.ศ. 2561 ได้มีการสำรวจที่ตั้งโครงการ พบว่า บริเวณทางหลวงหมายเลข 348 ช่วง กม. 119+750 ถึง กม. 129+535 มีแหล่งโบราณสถานในระยะ 1 กิโลเมตร จากถนนโครงการ จำนวน 2 แห่ง ได้แก่ ปราสาทบ้านโคกปราสาทหรือปราสาทบ้านโคกจั่ว (ขึ้นทะเบียนแล้ว) และปราสาทหนองไข่น้ำ (ยังไม่ขึ้นทะเบียน) ดังนั้น โครงการจึงเข้าข่ายต้องจัดทำรายงานการประเมินผลกระทบสิ่งแวดล้อม (EIA) ตามประกาศกระทรวงทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม เรื่องกำหนดประเภทและขนาดโครงการหรือกิจการซึ่งต้องจัดทำรายงานการประเมินผลกระทบสิ่งแวดล้อมฯ เพื่อให้เป็นไปตามมาตรา 48 แห่งพระราชบัญญัติส่งเสริมและรักษาคุณภาพสิ่งแวดล้อมแห่งชาติ (ฉบับที่ 2) พ.ศ. 2561 ซึ่งในปี พ.ศ. 2561 กรมทางหลวงจึงได้ดำเนินการว่าจ้างกลุ่มบริษัทที่ปรึกษา บริษัท เอเชีย แล็บ แอนด์ คอนซัลแตนท์ จำกัด และบริษัท เอฟซีลอน จำกัด ให้ทำการศึกษาการประเมินผลกระทบสิ่งแวดล้อม โดยรายงานการประเมินผลกระทบสิ่งแวดล้อมของโครงการได้รับความเห็นชอบจากคณะกรรมการผู้ชำนาญการพิจารณารายงานการประเมินผลกระทบสิ่งแวดล้อม ด้านโครงการโครงสร้างพื้นฐานทางบกและอากาศ ในการประชุมครั้งที่ 24/2562 วันที่ 5 กรกฎาคม พ.ศ. 2562 โดยมีเงื่อนไขประกอบการเห็นชอบรายงานฯ (ภาคผนวก ก) ซึ่งระบุให้กรมทางหลวงปฏิบัติตามมาตรการป้องกันและแก้ไขผลกระทบสิ่งแวดล้อม และมาตรการติดตามตรวจสอบคุณภาพสิ่งแวดล้อม ในการดำเนินโครงการอย่างเคร่งครัด

เพื่อให้เป็นไปตามพระราชบัญญัติส่งเสริมและรักษาคุณภาพสิ่งแวดล้อมแห่งชาติ พ.ศ. 2535 และ (ฉบับที่ 2) พ.ศ. 2561 และเงื่อนไขประกอบการเห็นชอบในรายงานการประเมินผลกระทบสิ่งแวดล้อม ที่กำหนดให้กรมทางหลวงต้องดำเนินการติดตามตรวจสอบการปฏิบัติตามมาตรการป้องกันและแก้ไขผลกระทบสิ่งแวดล้อม และดำเนินการติดตามตรวจสอบผลกระทบสิ่งแวดล้อมตามระยะเวลาที่กำหนดไว้ รวมทั้งจัดทำรายงานผลการปฏิบัติตามมาตรการที่กำหนดไว้ในรายงานการประเมินผลกระทบสิ่งแวดล้อม เสนอต่อสำนักงานนโยบายและแผนทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมทราบทั้งในระยะก่อสร้างและระยะดำเนินการ โดยการติดตามตรวจสอบคุณภาพสิ่งแวดล้อมของโครงการ จะต้องจัดทำโดยบุคคลที่สาม (Third party) เท่านั้น

ทางหลวงแผ่นดินหมายเลข 348 สายอรัญประเทศ-นางรอง ปัจจุบัน โครงการได้ดำเนินการก่อสร้างแล้วเสร็จ และส่งมอบงานให้แขวงทางหลวงบุรีรัมย์ และได้เข้าสู่ระยะดำเนินการปีที่ 1 เมื่อวันที่ 7 พฤษภาคม พ.ศ. 2564 เป็นต้นมา

ดังนั้น กรมทางหลวงจึงต้องว่าจ้างบริษัทที่ปรึกษาที่ชำนาญการดำเนินการติดตามตรวจสอบคุณภาพสิ่งแวดล้อมของโครงการในระยะดำเนินการและบำรุงรักษา

1.2 เหตุผลและความจำเป็นของการจัดทำรายงาน

ด้วยกรมทางหลวงมีแผนการพัฒนาทางหลวงหมายเลข 348 อ.ปะคำ-อ.นางรอง จ.บุรีรัมย์ หลังจากกรายงานการประเมินผลกระทบสิ่งแวดล้อมของโครงการได้รับความเห็นชอบจากคณะกรรมการผู้ชำนาญการฯ เป็นที่เรียบร้อยแล้ว และกรมทางหลวงตระหนักถึงความสำคัญในการดูแลรักษาคุณภาพสิ่งแวดล้อม ซึ่งอาจได้รับผลกระทบจากการพัฒนาโครงการในระยะก่อสร้าง และเพื่อสอดคล้องกับวัตถุประสงค์ของพระราชบัญญัติส่งเสริมและรักษาคุณภาพสิ่งแวดล้อมแห่งชาติ (ฉบับที่ 2) พ.ศ. 2561 รวมถึงเพื่อกำกับดูแลให้มีการปฏิบัติตามแผนการติดตามตรวจสอบคุณภาพสิ่งแวดล้อมตามที่ได้อนุญาตไว้ในรายงานการประเมินผลกระทบสิ่งแวดล้อมโดยเคร่งครัด จึงจำเป็นต้องดำเนินการให้มีการติดตามตรวจสอบคุณภาพสิ่งแวดล้อมครอบคลุมตลอดแนวเส้นทางโครงการ รวมทั้งติดตามการปฏิบัติตามมาตรการป้องกันและแก้ไขผลกระทบสิ่งแวดล้อมที่ได้เสนอไว้ในรายงานฯ เปรียบเทียบกับสิ่งที่เกิดขึ้นจริง และยังเป็นการปฏิบัติตามแผนการติดตามตรวจสอบผลกระทบต่อสิ่งแวดล้อมตามที่ได้อนุญาตไว้ในรายงานฯ

โดยที่ผ่านมา กรมทางหลวงได้ว่าจ้างบริษัทที่ปรึกษา คือ บริษัท ยูโนเต็ด แอนนาลิสต์ แอนด์ เอ็นจิเนียริง คอนซัลแตนท์ จำกัด ให้ดำเนินการติดตามตรวจสอบคุณภาพสิ่งแวดล้อมของโครงการ ภายใต้สัญญาเลขที่ สผ.12/2563 ระยะเวลา 24 เดือน ซึ่งเริ่มตั้งแต่วันที่ 30 พฤษภาคม พ.ศ. 2563 ถึง 27 พฤษภาคม พ.ศ. 2565 ดังรายละเอียดในตารางที่ 1-1 ทั้งนี้ ทางหลวงหมายเลข 348 อ.ปะคำ-อ.นางรอง จ.บุรีรัมย์ ช่วง กม. 119+750 ถึง กม. 129+535 ได้ดำเนินการก่อสร้างแล้วเสร็จและส่งมอบงานให้แขวงทางหลวงบุรีรัมย์ ดูแลรับผิดชอบในระยะดำเนินการและบำรุงรักษา เมื่อวันที่ 7 พฤษภาคม พ.ศ. 2564 ดังนั้น กิจกรรมภายใต้การดำเนินงานของบริษัทที่ปรึกษา จึงเป็นการตรวจสอบมาตรการป้องกันและแก้ไขผลกระทบสิ่งแวดล้อม และการติดตามตรวจสอบคุณภาพสิ่งแวดล้อม ระยะดำเนินการและบำรุงรักษา

อย่างไรก็ตาม เพื่อเป็นการตรวจสอบประสิทธิภาพและประสิทธิผลของมาตรการป้องกันและแก้ไขผลกระทบสิ่งแวดล้อมต่าง ๆ ตามที่ได้เสนอไว้ และการติดตามตรวจสอบคุณภาพสิ่งแวดล้อมในระยะดำเนินการและบำรุงรักษา ตามที่กำหนดไว้ในรายงานการประเมินผลกระทบสิ่งแวดล้อม กรมทางหลวงได้ว่าจ้างบริษัทที่ปรึกษา คือ บริษัท ยูโนเต็ด แอนนาลิสต์ แอนด์ เอ็นจิเนียริง คอนซัลแตนท์ จำกัด ให้ดำเนินการติดตามตรวจสอบคุณภาพสิ่งแวดล้อมของโครงการในระยะดำเนินการและบำรุงรักษา ภายใต้สัญญาเลขที่ สผ.10/2565 ลงวันที่ 14 ธันวาคม พ.ศ. 2565 ซึ่งเริ่มต้นสัญญาตั้งแต่วันที่ 15 ธันวาคม พ.ศ. 2565 และสิ้นสุดสัญญาวันที่ 3 ธันวาคม พ.ศ. 2567 ระยะเวลา 720 วัน นับถัดจากวันลงนามในสัญญา

ตารางที่ 1-1 การติดตามตรวจสอบคุณภาพสิ่งแวดล้อมของโครงการ

บริษัทที่ปรึกษา	เริ่มสัญญา	สิ้นสุดสัญญา	สภาพโครงการ
บริษัท ยูโนเต็ด แอนนาลิสต์ แอนด์ เอ็นจิเนียริง คอนซัลแตนท์ จำกัด	30 พฤษภาคม พ.ศ. 2563	27 พฤษภาคม พ.ศ. 2565	ระยะก่อสร้าง / ระยะดำเนินการ
บริษัท ยูโนเต็ด แอนนาลิสต์ แอนด์ เอ็นจิเนียริง คอนซัลแตนท์ จำกัด	15 ธันวาคม พ.ศ. 2565	3 ธันวาคม พ.ศ. 2567	ระยะดำเนินการ

1.3 วัตถุประสงค์ของการศึกษา

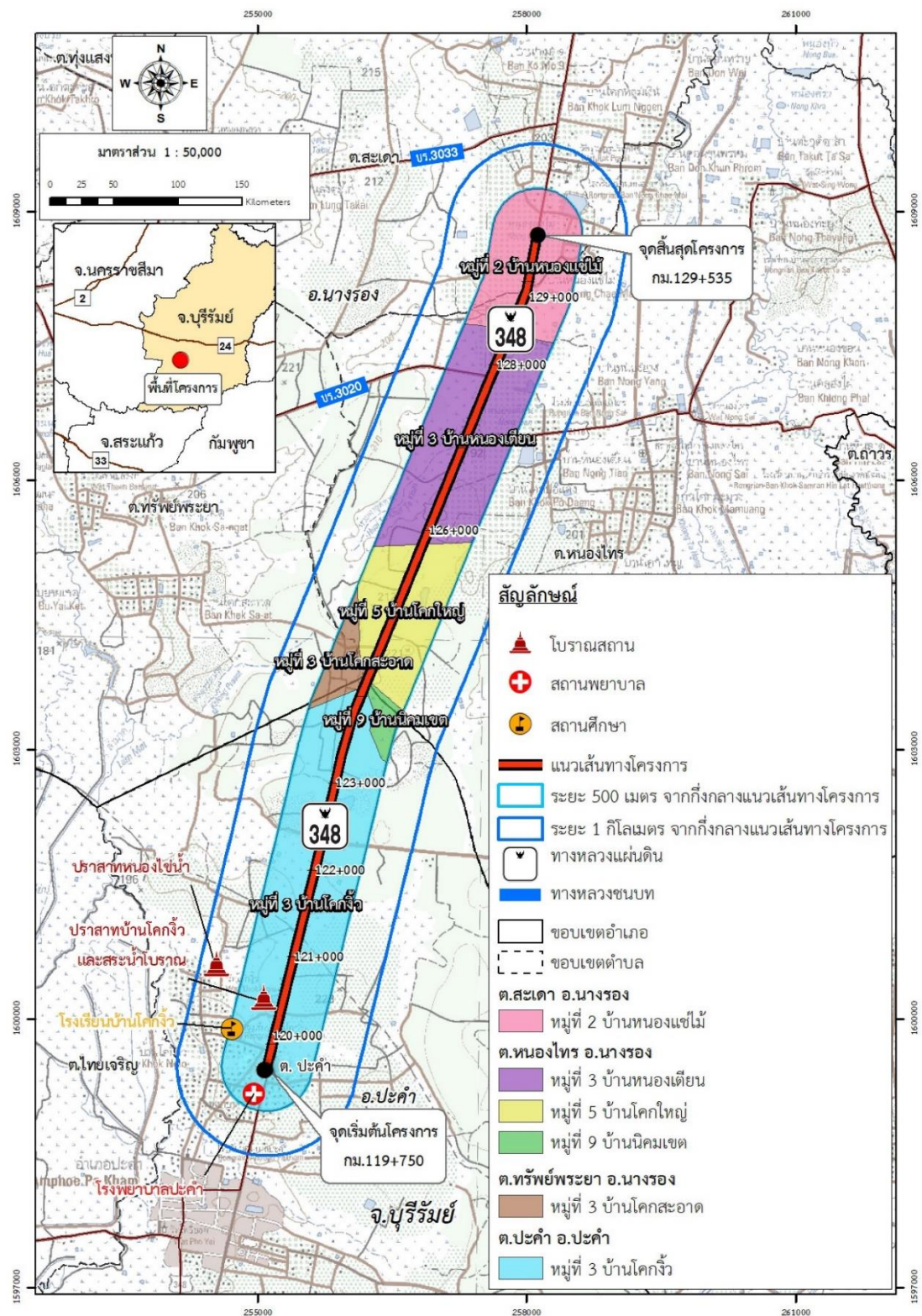
- 1.3.1 เพื่อติดตามตรวจสอบการปฏิบัติตามมาตรการป้องกัน แก้ไขและลดผลกระทบสิ่งแวดล้อม แผนปฏิบัติการป้องกัน แก้ไข และลดผลกระทบสิ่งแวดล้อม และกฎหมายสิ่งแวดล้อมต่าง ๆ ที่เกี่ยวข้อง
- 1.3.2 เพื่อติดตามตรวจสอบสภาพการเปลี่ยนแปลงคุณภาพสิ่งแวดล้อมที่เกิดขึ้นจากการพัฒนาโครงการ พร้อมทั้งเปรียบเทียบผลการตรวจวัดกับผลการคาดการณ์ตามที่ได้เสนอไว้ในรายงานการประเมินผลกระทบสิ่งแวดล้อม ทั้งนี้ เพื่อทราบถึงแนวโน้มสภาพการเปลี่ยนแปลงที่เกิดขึ้นจริง
- 1.3.3 เพื่อตรวจสอบประสิทธิผลและประสิทธิภาพของมาตรการป้องกัน แก้ไขและลดผลกระทบสิ่งแวดล้อมต่าง ๆ ตรวจสอบรายละเอียดการดำเนินโครงการที่เปลี่ยนแปลงไปจากในรายงานการประเมินผลกระทบสิ่งแวดล้อม และให้ข้อเสนอแนะและแนวทางที่เป็นประโยชน์ต่อการปรับปรุงคุณภาพสิ่งแวดล้อมของโครงการในอนาคตต่อไป และ/หรือที่จะต้องปรับปรุงแก้ไขโดยเร่งด่วน
- 1.3.4 เพื่อนำผลการติดตามตรวจสอบคุณภาพสิ่งแวดล้อมของโครงการนี้ ไปใช้เป็นแนวทางในการปรับปรุงการติดตามตรวจสอบคุณภาพสิ่งแวดล้อมของโครงการพัฒนาทางหลวงอื่นๆ ของกรมทางหลวงต่อไป

1.4 พื้นที่ศึกษาของโครงการ

พื้นที่ศึกษาระยะ 500 เมตร จากกึ่งกลางแนวเส้นทางโครงการ บนทางหลวงหมายเลข 348 อ.ปะคำ-อ.นางรอง จ.บุรีรัมย์ กม. 119+750 ถึง กม. 129+535 รวมระยะทางประมาณ 9.785 กิโลเมตร ดังแสดงในตารางที่ 1-2 และรูปที่ 1-1

ตารางที่ 1-2 พื้นที่ศึกษาโครงการ

จังหวัด	อำเภอ	ตำบล	หมู่บ้าน
บุรีรัมย์	ปะคำ	ปะคำ	หมู่ที่ 3 บ้านโคกจั่ว
	นางรอง	ทรัพย์พระยา	หมู่ที่ 3 บ้านโคกสะอาด
		หนองไทร	หมู่ที่ 3 บ้านหนองเตียน หมู่ที่ 5 บ้านโคกใหญ่ หมู่ที่ 9 บ้านนิคมเขต
		สะเดา	หมู่ที่ 2 บ้านหนองแซ่ไม้
1 จังหวัด	2 อำเภอ	4 ตำบล	6 หมู่บ้าน

รูปที่ 1-1 แนวเส้นทางโครงการและพื้นที่ศึกษา
ทางหลวงหมายเลข 348 อ.ปะคำ-อ.นางรอง จ.บุรีรัมย์

1.5 ขอบเขตการศึกษา

ในการดำเนินงานเพื่อติดตามตรวจสอบคุณภาพสิ่งแวดล้อม ทางหลวงหมายเลข 348 อ.ปะคำ-อ.นางรอง จ.บุรีรัมย์ ในครั้งนี้ บริษัท ยูโนเด็ค แอนนาลิสต์ แอนด์ เอ็นจิเนียริ่ง คอนซัลแตนท์ จำกัด จะดำเนินการศึกษาทบทวนและติดตามตรวจสอบคุณภาพสิ่งแวดล้อมให้ครอบคลุมในทุกประเด็นที่กำหนดไว้ในรายการข้อกำหนด (Terms of Reference : TOR) หัวข้อที่ 4 : ขอบเขตการศึกษา โดยใช้แนวทางและวิธีการศึกษาที่สอดคล้องกับ “ประกาศกระทรวงทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม เรื่องหลักเกณฑ์และวิธีการจัดทำรายงานผลการปฏิบัติตามมาตรการที่กำหนดไว้ในรายงานการประเมินผลกระทบสิ่งแวดล้อมซึ่งผู้ดำเนินการ หรือผู้ขออนุญาตจะต้องจัดทำเมื่อได้รับอนุญาตให้ดำเนินโครงการหรือกิจการแล้ว พ.ศ.2561 และ (ฉบับที่ 2) พ.ศ.2565” โดยมีขอบเขตงานดังนี้

1.5.1 การทบทวนรายงานการประเมินผลกระทบสิ่งแวดล้อม และรายงานการศึกษาที่เกี่ยวข้อง

ทำการทบทวนตรวจสอบความถูกต้องและเหมาะสมของวิธีการศึกษา ข้อมูลพื้นฐาน และการวิเคราะห์ประเมินผลกระทบของโครงการที่ได้เสนอไว้ในรายงานการประเมินผลกระทบสิ่งแวดล้อมของโครงการ และรายงานการติดตามตรวจสอบคุณภาพสิ่งแวดล้อมในระยะที่ผ่านมา ครอบคลุมปัจจัยสิ่งแวดล้อมต่าง ๆ โดยแสดงรายละเอียดข้อมูลพื้นฐาน สถานีตรวจวัด ตัวแปรที่วิเคราะห์ ความถี่และระยะเวลาในการตรวจวัด มาตรฐานที่ใช้ในการเปรียบเทียบ การคาดการณ์ผลกระทบสิ่งแวดล้อม มาตรการป้องกันและแก้ไขผลกระทบสิ่งแวดล้อม และมาตรการติดตามตรวจสอบผลกระทบสิ่งแวดล้อม โดยต้องสรุปผลออกมาให้เห็นอย่างเด่นชัด พร้อมทั้งระบุเหตุผลสนับสนุนไว้อย่างชัดเจน ดังนี้

1) การทบทวนวิธีการศึกษา

- ประเด็นการศึกษาต่างๆ เช่น ทรัพยากรสิ่งแวดล้อม วิธีการสำรวจและเก็บตัวอย่าง (เช่น ตำแหน่งของสถานีเก็บตัวอย่าง ดัชนี ระยะเวลาที่ตรวจวัด/เก็บตัวอย่าง และวิธีการวิเคราะห์ ฯลฯ) และการประเมินผลกระทบฯ รวมทั้งการศึกษาทบทวนโดยใช้หลักเกณฑ์และวิธีการบนพื้นฐานทางด้านวิชาการของการศึกษาทรัพยากรสิ่งแวดล้อมแต่ละประเด็น
- วิธีการศึกษา การรวบรวมข้อมูลพื้นฐานที่จะนำมาใช้ในการศึกษา (เน้นความเพียงพอและครบถ้วนของข้อมูล) การประเมินและคาดคะเนผลกระทบสิ่งแวดล้อมที่อาจเกิดขึ้นในกรณีที่มีการใช้แบบจำลองทางคณิตศาสตร์ หรือไม่ใช้แบบจำลองฯ ทั้งนี้จะพิจารณาว่าข้อมูลพื้นฐานที่นำมาใช้จะต้องมีความทันสมัย

2) การทบทวนมาตรการป้องกันและแก้ไขผลกระทบสิ่งแวดล้อม และแผนการติดตามตรวจสอบผลกระทบสิ่งแวดล้อม

- มาตรการป้องกันและแก้ไขผลกระทบสิ่งแวดล้อมที่นำเสนอไว้ในรายงาน EIA มีความสอดคล้อง และครอบคลุมตามการประเมินผลกระทบที่เกิดขึ้นจากการพัฒนาโครงการฯ หรือไม่มีความเพียงพอ/ความชัดเจน และมีความเหมาะสมต่อการนำไปใช้แก้ไขปัญหาด้อย่างเป็นรูปธรรมหรือนำไปใช้ปฏิบัติได้หรือไม่ รวมทั้งทบทวนเพื่อปรับปรุงมาตรการด้านสิ่งแวดล้อมในประเด็นต่าง ๆ ให้มีความเหมาะสมกับสถานการณ์ที่อาจเกิดขึ้นจริงในระยะดำเนินการและบำรุงรักษา

- แผนการติดตามตรวจสอบผลกระทบสิ่งแวดล้อมตามที่ได้ระบุไว้ในรายงาน EIA จะมีความชัดเจน และเพียงพอในประเด็นต่างๆ เหล่านี้หรือไม่ เช่น ดัชนีคุณภาพสิ่งแวดล้อม จำนวนตัวอย่าง ตำแหน่งสถานีตรวจวัด ช่วงเวลาและความถี่ในการเก็บตัวอย่าง วิธีการเก็บตัวอย่าง และวิธีการวิเคราะห์ ฯลฯ

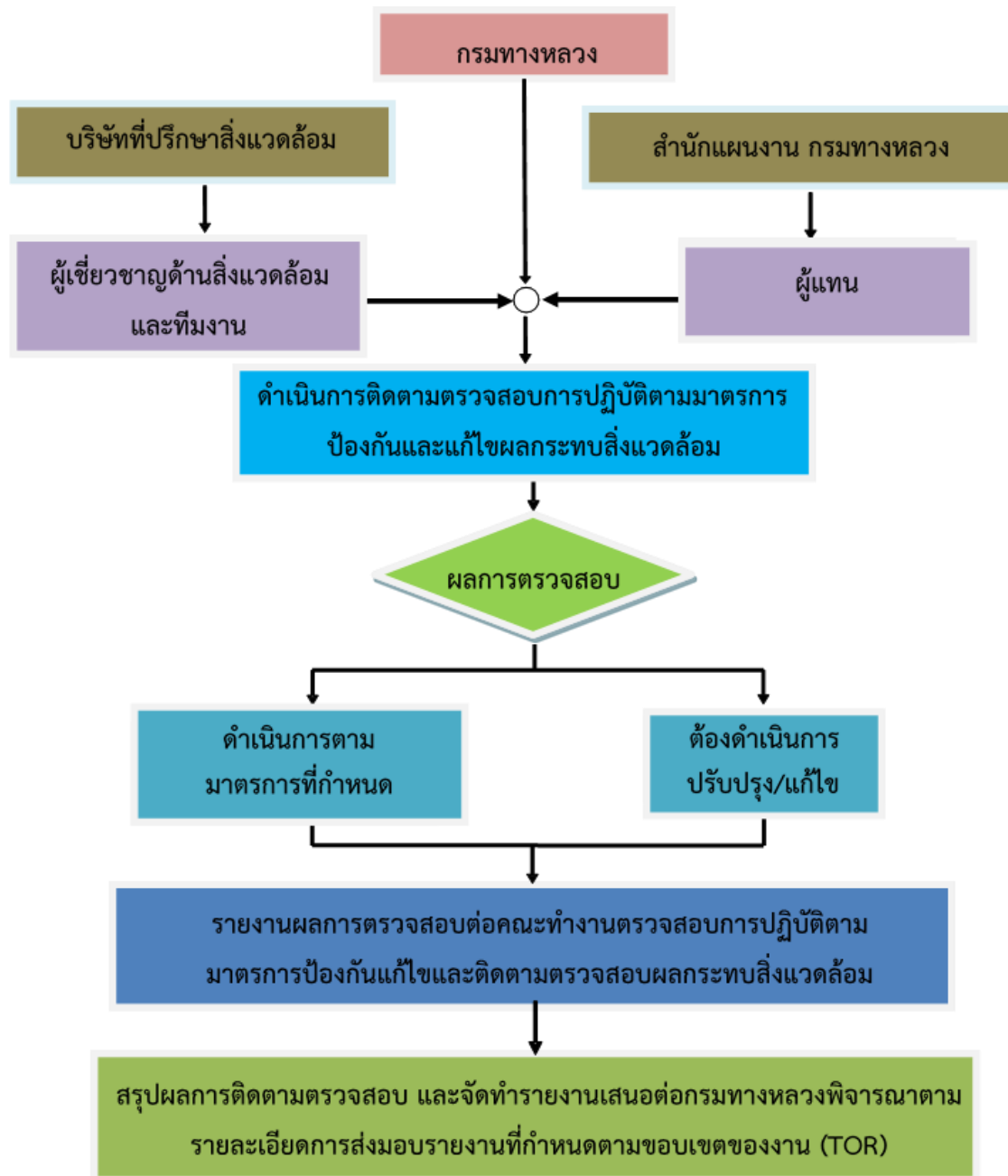
1.5.2 การทบทวนการปฏิบัติตามกฎหมายที่เกี่ยวข้อง

ทำการศึกษาทบทวน รวบรวม และวิเคราะห์ข้อกำหนดกฎหมาย ประกาศ/ระเบียบ วิธีปฏิบัติ นโยบายและมาตรฐานต่าง ๆ ที่เกี่ยวข้องและบังคับใช้อยู่ในปัจจุบันของหน่วยงานต่าง ๆ โดยเน้นเนื้อหา สาระสำคัญ และข้อควรปฏิบัติของกฎหมาย ประกาศ/ระเบียบที่สำคัญ ที่มีส่วนเกี่ยวข้องโดยตรงหรือโดยอ้อมต่อการพัฒนาโครงการทางหลวงฯ ในกรณีที่วิเคราะห์ได้ว่าการพัฒนาโครงการฯ มีข้อขัดแย้งกับนโยบาย กฎหมายหรือกฎระเบียบต่าง ๆ ที่มีอยู่จะจัดทำข้อเสนอแนะที่มีความเหมาะสมหรือหาทางเลือกอื่น ๆ เพื่อให้การดำเนินงานไม่ขัดต่อกฎหมายที่กำหนดไว้ และสรุปและประเมินสภาพปัญหาอุปสรรคในแต่ละหน่วยงานที่เกี่ยวข้องเพื่อนำข้อมูลดังกล่าวมาวิเคราะห์ถึงประเด็นการบังคับใช้ข้อกำหนดกฎหมาย ประกาศ ระเบียบ วิธีปฏิบัติ และมาตรฐานต่าง ๆ

1.5.3 การปฏิบัติตามมาตรการที่เสนอไว้ในรายงานการประเมินผลกระทบสิ่งแวดล้อม

- 1) ทบทวนรายละเอียดของมาตรการป้องกันและแก้ไขผลกระทบสิ่งแวดล้อม ที่กำหนดไว้ในรายงานการประเมินผลกระทบสิ่งแวดล้อมของโครงการ
- 2) ตรวจสอบและเปรียบเทียบรูปแบบการก่อสร้างปรับปรุงโครงการและรายละเอียดเชิงวิศวกรรมในส่วนอื่น ๆ ที่เปลี่ยนแปลงไปจากที่ได้เสนอไว้ในรายงานการประเมินผลกระทบสิ่งแวดล้อมของโครงการ
- 3) ดำเนินการตรวจสอบและเปรียบเทียบความแตกต่างของมาตรการป้องกันและแก้ไขผลกระทบสิ่งแวดล้อม แผนปฏิบัติการป้องกันและแก้ไขผลกระทบสิ่งแวดล้อมต่าง ๆ ตามที่ได้เสนอไว้ในรายงานการประเมินผลกระทบสิ่งแวดล้อม กับการปฏิบัติงานจริง ซึ่งโครงการได้ดำเนินการไปแล้วโดยละเอียด พร้อมภาพถ่าย อ้างอิงการปฏิบัติตามมาตรการป้องกันและแก้ไขผลกระทบสิ่งแวดล้อมที่เป็นรูปธรรม ประกอบการเปรียบเทียบในทุกประเด็น และให้ระบุถึงเหตุผล สาเหตุ และ/หรือ ปัญหาอุปสรรคที่ทำให้ไม่สามารถปฏิบัติตามได้ให้ชัดเจน พร้อมวิเคราะห์ประสิทธิผลและประสิทธิภาพของมาตรการที่นำเสนอไว้ ทั้งที่ได้ปฏิบัติแล้ว และ/หรือ ยังไม่ได้ปฏิบัติ
- 4) ดำเนินการเสนอแผนปรับปรุงมาตรการป้องกันและแก้ไขผลกระทบสิ่งแวดล้อมที่เหมาะสม สามารถปฏิบัติได้จริง และสอดคล้องกับปัญหาที่เกิดขึ้นในสภาพปัจจุบันที่เปลี่ยนแปลงไป โดยให้เหตุผลประกอบในการนำเสนอแผนปรับปรุง และ/หรือ มาตรการเพิ่มเติมอย่างละเอียดและชัดเจน
- 5) ดำเนินการตรวจสอบผลการปฏิบัติงานจริงตามมาตรการป้องกันและแก้ไขผลกระทบสิ่งแวดล้อมของโครงการ เปรียบเทียบกับมาตรการฯ ที่กำหนดไว้ในรายงานการประเมินผลกระทบสิ่งแวดล้อม โดยการตรวจสอบการปฏิบัติตามมาตรการฯ ในพื้นที่โครงการจะดำเนินการตลอดระยะเวลาดำเนินการตามขอบเขตงานที่กำหนด และจะมีการประสานงานกับกรมทางหลวงในการเข้าตรวจสอบอย่างใกล้ชิด ทั้งนี้การเข้าปฏิบัติงานติดตามตรวจสอบในพื้นที่โครงการ มีขั้นตอนดังนี้
  - (1) การประชุมร่วมระหว่างทีมตรวจสอบของบริษัทที่ปรึกษาและกรมทางหลวง เพื่อชี้แจงถึงวัตถุประสงค์หลักของการปฏิบัติตามมาตรการป้องกันและแก้ไขผลกระทบสิ่งแวดล้อม สาระของมาตรการฯ ที่กำหนดให้ปฏิบัติ และวิธีการในการตรวจสอบการปฏิบัติตามมาตรการฯ

- (2) การเข้าตรวจพื้นที่ดำเนินโครงการ เพื่อร่วมกันตรวจสอบการปฏิบัติจริงตามมาตรการฯ ในประเด็นผลกระทบที่จะเกิดขึ้นตามกิจกรรมที่ดำเนินการในพื้นที่โครงการ รวมถึงจุดอ่อนไหวต่างๆ ที่ระบุไว้ในมาตรการฯ โดยระหว่างการติดตามตรวจสอบจะมีการซักถามข้อมูลเพิ่มเติมจากโครงการเพื่อทราบปัญหาเพราะหากไม่สามารถปฏิบัติได้ หรือ ปฏิบัติไม่ครบถ้วน จะนำข้อจำกัดในการปฏิบัติตามประกอบในการเสนอแนะแนวทางการแก้ไขปัญหา หรือ เสนอแนะให้ปฏิบัติได้อย่างถูกต้องบนพื้นฐานของเหตุผลทางวิชาการเป็นสำคัญ
- (3) การบันทึกผลการตรวจสอบ ในระหว่างการตรวจสอบฯ บริษัทที่ปรึกษาจะใช้แบบฟอร์มในการบันทึกผลการตรวจสอบฯ (แบบฟอร์มอาจมีการปรับเปลี่ยนให้มีความเหมาะสมยิ่งขึ้นสำหรับการปฏิบัติงานจริง)
- (4) การประชุมระหว่างทีมตรวจสอบของบริษัทที่ปรึกษาและกรมทางหลวง เมื่อเสร็จสิ้นการติดตามตรวจสอบแต่ละครั้ง เพื่อประเมินและสรุปผลการติดตามตรวจสอบฯ ให้กรมทางหลวงทราบ โดยกรณีประเด็นผลกระทบสิ่งแวดล้อมเร่งด่วนที่จะต้องป้องกัน/แก้ไขผลกระทบ บริษัทที่ปรึกษาจะเสนอแนะให้ดำเนินการแก้ไขทันทีเพื่อหยุดยั้งผลกระทบเฉพาะหน้าดังกล่าวก่อน

รูปที่ 1-2 แผนภูมิแสดงขั้นตอนการดำเนินงาน
การติดตามตรวจสอบการปฏิบัติตามมาตรการป้องกันและแก้ไขผลกระทบสิ่งแวดล้อม
ตามมาตรการที่เสนอไว้ในรายงานการประเมินผลกระทบสิ่งแวดล้อม
ทางหลวงหมายเลข 348 อ.ปะคำ-อ.นางรอง จ.บุรีรัมย์

1.5.4 การติดตามตรวจสอบคุณภาพสิ่งแวดล้อม

1) การติดตามตรวจสอบคุณภาพสิ่งแวดล้อมตามที่ได้ระบุไว้ในรายงานการประเมินผลกระทบสิ่งแวดล้อม

ทำการทบทวนรายละเอียดของมาตรการติดตามตรวจสอบคุณภาพสิ่งแวดล้อมที่กำหนดไว้ในรายงานการประเมินผลกระทบสิ่งแวดล้อม ทางหลวงหมายเลข 348 อ.ปะคำ-อ.นางรอง จ.บุรีรัมย์ ในส่วนที่เกี่ยวข้อง เช่น ตำแหน่งสถานีเก็บตัวอย่าง พารามิเตอร์ วิธีการเก็บตัวอย่าง ความถี่และระยะเวลาในการตรวจวัด มาตรฐานที่ใช้ในการเปรียบเทียบ เป็นต้น โดยมีปัจจัยด้านสิ่งแวดล้อมที่ต้องติดตามตรวจสอบในระยะดำเนินการและบำรุงรักษา 2 ด้าน ได้แก่

- 1) เศรษฐกิจ-สังคม (ระยะดำเนินการและบำรุงรักษา)
- 2) การคมนาคมขนส่ง อุบัติเหตุและความปลอดภัย (ระยะดำเนินการและบำรุงรักษา)

ตารางที่ 1-3 การติดตามตรวจสอบคุณภาพสิ่งแวดล้อม

ปัจจัยด้านสิ่งแวดล้อม	จำนวนอย่างน้อยที่สุด				ช่วงเวลา	พื้นที่ดำเนินการ
	ระยะ	สถานี	ระยะเวลา	ความถี่		
1. เศรษฐกิจ-สังคม ติดตามตรวจสอบและรวบรวมข้อมูลประกอบด้วย - สภาพเศรษฐกิจและสังคมทั่วไป - การรับรู้ข้อมูลข่าวสารที่เกี่ยวข้องกับโครงการ - ผลกระทบที่เกิดขึ้นในระยะดำเนินการและบำรุงรักษา - ความคิดเห็นต่อการดำเนินงานตามมาตรการป้องกันและแก้ไขในระยะดำเนินการและบำรุงรักษา - ข้อเสนอแนะต่อโครงการ	ดำเนินการ	-	-	1 ครั้ง/ปี	ดำเนินการปีละ 1 ครั้ง ต่อเนื่องกันทุกปีตลอดช่วง 3 ปีแรก หลังจากนั้น ดำเนินการในปีที่ 5 ปีที่ 10 ปีที่ 15 และปีที่ 20 ตามลำดับ	พื้นที่ศึกษาระยะ 500 เมตร จากกึ่งกลางแนวเส้นทางโครงการ โดยสอบถาม - กลุ่มผู้นำชุมชน - กลุ่มครัวเรือนที่อาศัยอยู่ในระยะประชิด ถึง 50 เมตร จากกึ่งกลางแนวเส้นทางโครงการ - กลุ่มครัวเรือนที่อาศัยอยู่ในระยะ 50 เมตร ถึง 500 เมตร จากกึ่งกลางแนวเส้นทางโครงการ - สถานประกอบการ - พื้นที่อ่อนไหวทางด้านสิ่งแวดล้อม - หน่วยงานราชการ

ตารางที่ 1-3 การติดตามตรวจสอบคุณภาพสิ่งแวดล้อม

ปัจจัยด้านสิ่งแวดล้อม	จำนวนอย่างน้อยที่สุด				ช่วงเวลา	พื้นที่ดำเนินการ
	ระยะ	สถานี	ระยะเวลา	ความถี่		
2. การคมนาคมขนส่ง อุบัติเหตุและความ ปลอดภัย* - ข้อมูลปริมาณจราจรบน เส้นทางโครงการ และ โครงข่ายในพื้นที่โครงการ - ข้อมูลสถิติอุบัติเหตุด้าน การจราจรบนเส้นทาง โครงการ โดยระบุวัน เดือนปี เวลา บริเวณที่ เกิดเหตุ จำนวนผู้ประสบ เหตุ ความรุนแรง/ความ เสียหาย และประเภท ยานพาหนะที่เกิดเหตุ - สภาพการชำรุดเสียหาย ของแนวเส้นทางโครงการ	ดำเนินการ	-	-	1 ครั้ง/ปี	ดำเนินการปี ที่ 1-2 และปี ที่ 5	1. ทางหลวงหมายเลข 348 (บริเวณจุดเริ่มต้นโครงการ และ จุดสิ้นสุดโครงการ) 2. บริเวณจุดตัดถนนทางหลวง หมายเลข 348 กับถนน โครงข่ายท้องถิ่น ซึ่งเป็นจุด เสี่ยงต่อการเกิดอุบัติเหตุ จำนวน 5 จุด - ถนนท้องถิ่น (บ้านโคกจั่ว) กม. 119+900 - ถนนท้องถิ่น (บ้านนิคมเขต) กม. 121+200 - ถนนทางหลวงชนบท บร. 2118 (บ้านหนองเตียนบ้านหนองไทร) กม. 127+050 - ถนนทางหลวงชนบท บร. 3020 แยกทางหลวงหมายเลข 348 - บ้านโนนสุวรรณ กม. 127+900 - ถนนทางหลวงชนบท บร. 3069 แยกทางหลวงหมายเลข 348 - บ้านหนองแซ่ กม. 128+960

หมายเหตุ : “-” หมายถึง ตามมาตรฐานเทคนิคและวิธีการตรวจวัดที่เหมาะสม

ที่มา รายงานการประเมินผลกระทบสิ่งแวดล้อม ทางหลวงหมายเลข 348 อ.ปะคำ-อ.นางรอง 2562

“*” ปัจจัยด้านสิ่งแวดล้อมที่เพิ่มเติมจากรายงานการติดตามตรวจสอบคุณภาพสิ่งแวดล้อม ระยะที่ 1 ทางหลวงหมายเลข 348 อ.ปะคำ - อ.นางรอง จ.บุรีรัมย์, 2565

ทั้งนี้การดำเนินการศึกษาโดยอย่างน้อย ประกอบด้วยประเด็นหลัก ดังต่อไปนี้

- 1) แสดงตำแหน่งที่ชัดเจนของจุดเก็บตัวอย่างโดยใช้แผนที่ประกอบคำบรรยาย รายละเอียดสภาพสิ่งแวดล้อมโดยรอบของจุดเก็บตัวอย่าง รวมถึงโครงการพัฒนาอื่น ๆ ที่อาจจะส่งผลกระทบต่อสิ่งแวดล้อมของโครงการ เช่น โครงการปรับปรุงหรือก่อสร้างอื่น ๆ เป็นต้น
- 2) แสดงพารามิเตอร์ในการตรวจวัด วิธีการเก็บตัวอย่าง วิธีการวิเคราะห์และประเมินผลกระทบและมาตรฐานเปรียบเทียบ โดยความถี่ ระยะเวลา และช่วงเวลาของการเก็บตัวอย่าง อย่างน้อยจะดำเนินการตามที่ได้กำหนดไว้ในรายงานการประเมินผลกระทบสิ่งแวดล้อม

- 3) แสดงภาพถ่ายสีในขณะทำการเก็บตัวอย่าง ภาพถ่ายสีเครื่องมือขณะตรวจวัด พร้อมทั้งแสดงวันที่และเวลาอยู่ในภาพถ่ายอย่างชัดเจน โดยการถ่ายภาพจะแสดงให้เห็นว่าเป็นการตรวจวัดตามสถานที่ที่กำหนดไว้ในรายงานการประเมินผลกระทบสิ่งแวดล้อม กรณีที่มีการเก็บตัวอย่างและนำมาวิเคราะห์ในห้องปฏิบัติการ จะมีหนังสือรับรองผลการวิเคราะห์โดยห้องปฏิบัติการที่ขึ้นทะเบียนกับหน่วยงานราชการ และมีสำเนาใบอนุญาตจากหน่วยราชการนั้น ๆ แสดงประกอบไว้ในรายงาน
- 4) เปรียบเทียบผลการตรวจวัดกับมาตรฐานคุณภาพสิ่งแวดล้อมของประเทศไทย (หากไม่มีให้ใช้มาตรฐานสากลอื่นที่เป็นที่ยอมรับ) เพื่อวิเคราะห์สภาพปัญหา และสาเหตุของปัญหาสิ่งแวดล้อมที่เกิดขึ้นในปัจจุบัน รวมถึงต้องวิเคราะห์เปรียบเทียบความสอดคล้อง และแนวโน้มการเปลี่ยนแปลงคุณภาพสิ่งแวดล้อมในแต่ละปัจจัย กับผลการคาดการณ์ในรายงานการประเมินผลกระทบสิ่งแวดล้อม พร้อมทั้งประมวลผล วิเคราะห์สาเหตุของการเปลี่ยนแปลงให้ชัดเจน และให้ข้อเสนอแนะเพิ่มเติม ทั้งนี้ ในกรณีที่แนวโน้มการเปลี่ยนแปลงของผลการติดตามและผลการคาดการณ์ไม่เป็นไปในทิศทางเดียวกันหรือแตกต่างกันมากเป็นเหตุให้ไม่สามารถหาสาเหตุได้ ที่ปรึกษาจะทบทวนและคาดการณ์ผลกระทบในปัจจุบันที่เปลี่ยนแปลงให้กับกรมทางหลวงได้พิจารณาเพื่อประโยชน์ในการติดตามตรวจสอบคุณภาพสิ่งแวดล้อมในปีถัด ๆ ไป รวมถึงเสนอแนะแผนการจัดการสิ่งแวดล้อมที่เหมาะสมและสอดคล้องกับผลการคาดการณ์ต่อไป
- 5) ทำการศึกษาตรวจสอบ กรณีที่อาจมีปัจจัยทางด้านสิ่งแวดล้อมอื่นที่คาดว่าจะมีผลกระทบนอกเหนือไปจากที่ได้แสดงไว้ในตารางที่ 1-3 การติดตามตรวจสอบคุณภาพสิ่งแวดล้อมดังหน้า 1-9 ถึง 1-10 หรือจากการติดตามตรวจสอบในครั้งก่อน ๆ และมีแนวโน้มจะก่อให้เกิดผลกระทบในระดับที่มีนัยสำคัญ โดยจะต้องทำการตรวจวัดวิเคราะห์ และประเมินผลกระทบนั้น ๆ พร้อมทั้งระบุสาเหตุไว้ในรายงานโดยละเอียด
- 6) ประสานงานและแจ้งผลให้แก่กรมทางหลวงทราบในทันทีที่พบว่าโครงการส่งผลกระทบต่อ การเปลี่ยนแปลงสภาพสิ่งแวดล้อมอย่างมีนัยสำคัญ พร้อมทั้งให้คำแนะนำและข้อเสนอแนะในการแก้ไขปัญหาที่เกิดขึ้น ทั้งนี้ เพื่อให้สามารถแก้ไขปัญหาได้อย่างทันท่วงที

1.5.5 สรุปผลการติดตามตรวจสอบคุณภาพสิ่งแวดล้อม

ที่ปรึกษาจะนำเสนอผลสรุปการติดตามตรวจสอบคุณภาพสิ่งแวดล้อม ให้มีความละเอียดชัดเจน และกระชับ สามารถอ่านเข้าใจง่าย พร้อมทั้งใช้ภาพสีในมาตราส่วนที่เหมาะสมประกอบการบรรยายในส่วนที่เป็นสาระสำคัญเพื่อให้สามารถแยกแยะความแตกต่างได้โดยง่าย โดยอย่างน้อยให้เนื้อหาครอบคลุมประเด็นหลัก ดังนี้

- 1) สรุปผลการติดตามตรวจสอบคุณภาพสิ่งแวดล้อมทั้ง 2 ด้าน ได้แก่ เศรษฐกิจ-สังคม และการคมนาคมขนส่ง อุบัติเหตุและความปลอดภัย
- 2) สรุปผลการวิเคราะห์ประสิทธิผลและประสิทธิภาพของมาตรการและแผนปฏิบัติการป้องกัน และแก้ไขผลกระทบสิ่งแวดล้อมที่กำหนดไว้ในรายงานการประเมินผลกระทบสิ่งแวดล้อม
- 3) สรุปผลการวิเคราะห์ เปรียบเทียบ และประเมินผลกระทบสิ่งแวดล้อมของการตรวจสอบคุณภาพสิ่งแวดล้อมที่ได้ดำเนินการไว้กับรายงานการประเมินผลกระทบสิ่งแวดล้อม โดยจะต้องจัดลำดับประเด็นปัญหาสิ่งแวดล้อมที่มีนัยสำคัญที่เกิดขึ้นจริงในพื้นที่ และแสดงเหตุผลประกอบอย่างชัดเจน

1.5.6. ข้อเสนอแนะ

- 1) ที่ปรึกษาจะให้ข้อเสนอแนะ โดยอย่างน้อยให้เนื้อหาครอบคลุมประเด็นหลัก ดังนี้ วิเคราะห์รวบรวมปัญหาและอุปสรรคทั้งหมดที่เกิดขึ้นกับโครงการต่อการปฏิบัติตามมาตรการ และแผนปฏิบัติการป้องกันและแก้ไขผลกระทบสิ่งแวดล้อมต่างๆ ของโครงการ
- 2) เสนอแผนการปรับปรุงมาตรการป้องกันและแก้ไขผลกระทบสิ่งแวดล้อม ที่สามารถนำไปปฏิบัติได้จริง สอดคล้องกับสภาพโครงการ และ/หรือ สภาพแวดล้อมปัจจุบันที่เปลี่ยนแปลงไปจากที่ได้นำเสนอไว้ในรายงานการประเมินผลกระทบสิ่งแวดล้อมซึ่งได้รับความเห็นชอบแล้ว โดยให้เหตุผลประกอบอย่างละเอียดและชัดเจน
- 3) ให้ข้อเสนอแนะ และเสนอแนวทางในการปรับปรุงคุณภาพสิ่งแวดล้อมของโครงการ โดยเรียงตามลำดับความจำเป็นเร่งด่วนอย่างเป็นรูปธรรม สามารถนำไปปฏิบัติได้อย่างชัดเจน
- 4) ให้ข้อเสนอแนะ โดยจัดทำแผนการติดตามตรวจสอบคุณภาพสิ่งแวดล้อมโดยละเอียดให้สอดคล้องกับสภาพความเป็นจริงในปัจจุบันและผลการคาดการณ์ในอนาคต โดยต้องเป็นรูปธรรมที่ชัดเจน เพื่อกกรมทางหลวงจะสามารถดำเนินการติดตามตรวจสอบคุณภาพสิ่งแวดล้อมของโครงการในครั้งต่อไปได้